

Katecheza 45 – załącznik 1

JUDAIZM

Judaizm to religia narodu żydowskiego. Jego powstanie zostało opisane w świętej księdze judaizmu – *Biblii hebrajskiej* (w chrześcijaństwie jest to Stary Testament). Według niej początki judaizmu sięgają patriarchy Abrahama. Żył on mniej więcej cztery tysiące lat temu i jako pierwszy głosił wiarę w jedyne, niewidzialnego Boga.

Na świecie żyje obecnie około dwunastu milionów Żydów, z czego połowa w Izraelu. Według danych z 2011 roku w Polsce mieszka około siedmiu tysięcy Żydów.

Zgodnie z zasadami języka polskiego, według których nazwy narodowości zapisywane są wielką literą, a nazwy wyznawców poszczególnych religii małą, członków narodu żydowskiego, niezależnie od ich wyznania, nazywa się Żydami, natomiast wyznawców judaizmu – żydami.

Wyznawcy judaizmu – żydzi – gromadzą się na modlitwie w synagodze, która jest też ośrodkiem ich życia religijnego i społecznego. To tam nauczają i studiują Torę (Pięcioksiąg – obejmuje on pięć pierwszych ksiąg Starego Testamentu).

Szabat jest w judaizmie dniem świętym, a jednocześnie jednym z najstarszych świąt w tradycji żydowskiej. To siódmy dzień tygodnia. Przypada on w sobotę i upamiętnia dzień, w którym Pan Bóg odpoczywał po dziele stworzenia. Podczas szabatu żydzi powstrzymują się od wykonywania różnych czynności uznawanych za „pracę”. Tradycyjnie biorą wówczas udział w modlitwach w synagodze i świętują przy uroczystym posiłku w gronie rodziny oraz przyjaciół. Szabat trwa od piątkowego do sobotniego zachodu słońca.

Najważniejszym imieniem Boga w judaizmie jest *Jahwe* zapisywane przy pomocy tetragramu *JHWH*. Ze względu na rosnące poczucie świętości tego imienia i dla uchronienia go przed niewłaściwym użyciem, w czytaniu zaczęto zastępować tetragram tytułem wymawianym jako *Adonai* (*Pan*). Używano także określenia *Elohim*.

Wartości i historia judaizmu stanowią podwaliny chrześcijaństwa i islamu.

CHRZEŚCIJAŃSTWO

Chrześcijaństwo to monoteistyczna religia, która narodziła się w I wieku naszej ery w Palestynie. Za bezpośrednie tło jej powstania należy uznać judaizm. Twórcą chrześcijaństwa był Jezus Chrystus. Po części jest ono dziełem uczniów Jezusa, apostołów, którzy jako spadkobiercy misji Mistrza stali się współbudowniczymi pierwotnego chrześcijaństwa.

Chrześcijanie wyznają, że Bóg jest jeden i że jest Stwórcą świata widzialnego i niewidzialnego (duchowego). Jezus Chrystus jest odwiecznym Synem Bożym, równym co do istoty Bogu Ojcu. Bóg jest jeden w trzech Osobach: Boga Ojca, Syna Bożego i Ducha Świętego.

Zgodnie z Dziejami Apostolskimi uczniów Chrystusa nazwano chrześcijanami po raz pierwszy w Antiochii. Pierwotnie symbolem chrześcijaństwa była ryba, a w III wieku stał się nim krzyż.

Świętą księgą religii chrześcijańskiej jest *Biblia*, która dzieli się na Stary i Nowy Testament.

Dniem świętym dla chrześcijan jest niedziela upamiętniająca zmartwychwstanie Jezusa Chrystusa. Niedziela to najstarsze święto chrześcijańskie.

Współcześnie chrześcijaństwo wywodzące się od Jezusa Chrystusa dzieli się na trzy główne nurty: katolicyzm, prawosławie i protestantyzm. W zależności od wyznania, miejsca modlitwy noszą różne nazwy. W katolicyzmie jest to kościół, prawosławni gromadzą się w cerkwi, a dla protestantów takim miejscem jest zbór. Obecnie chrześcijaństwo jest największą religią świata – skupia ono 32% populacji światowej (chrześcijaństwo wyznają ponad dwa miliardy ludzi). Największą grupą wśród chrześcijan są katolicy (stanowią oni więcej niż połowę wszystkich chrześcijan), dość liczni są też protestanci (stanowią oni jedną trzecią chrześcijan), a pozostali to prawosławni.

W Polsce wyznanie chrześcijańskie deklarują prawie trzydzieści cztery miliony ludzi.

ISLAM

Islam jest jedną z trzech głównych religii monoteistycznych. Jego początki sięgają VII wieku naszej ery. Samo pojęcie *islam* oznacza „poddanie się”, „uległość człowieka względem Boga”.

Twórcą religii jest Muhammad ibn Abd Allah znany jako Mahomet (prawdopodobnie żył on w latach 570–632), który ogłosił się w Mekce wysłannikiem Boga i jego prorokiem. Od 610 roku wielokrotnie miał otrzymywać boskie objawienia Allaha za pośrednictwem archanioła Gabriela. Zostały one spisane w *Koranie*, który jest świętą księgą islamu.

Bóg w islamie jest wszechwiedzący, doskonały i niepodobny do nikogo. Z tego powodu religia zabrania przedstawiania Allaha w jakiegokolwiek postaci.

Najbardziej znanym symbolem islamu jest półksiężyc w kształcie sierpa z gwiazdą w środku.

Islam to wspólnota licząca około półtora miliarda wyznawców na całym świecie. Dwa główne odłamy islamu to sunnici (90% ogółu) i szyici.

Miejsce, w którym gromadzą się wyznawcy islamu – muzułmanie – to meczet. W społeczności muzułmańskiej odgrywa on podobną rolę jak w przypadku wspólnot chrześcijańskich kościoł. Zasadnicze elementy meczetu to m.in. haram (miejsce modlitw), mihrab i minaret. Muzułmanie gromadzą się w meczecie na modlitwie wspólnotowej w piątek, który jest dla nich dniem świętym. Oprócz tego meczet jest też miejscem spotkań i ośrodków edukacyjnych.

Do Polski islam dotarł w XIV wieku. Jego pierwszymi wyznawcami byli polscy Tatarzy wywodzący się ze Złotej Odry i Krymu.

Dane z 2010 roku wskazują, że w Polsce mieszka około dwudziestu pięciu tysięcy wyznawców islamu. Gromadzą się oni w dwunastu meczetach sunnickich, które znajdują się w Katowicach, Wrocławiu, Poznaniu, Lublinie, Kruszyńskich, Białymstoku, Bohonikach, Gdańsku, Krakowie, Łodzi i w Warszawie. Na terenie Polski nie ma ani jednego meczetu szyickiego.

HINDUIZM

Hinduizm to określenie grupy wierzeń religijnych wyznawanych głównie na Półwyspie Indyjskim (istnieje około dziesięciu tysięcy odłamów hinduistycznych). To trzecia pod względem liczby wyznawców religia świata. Duże różnice doktrynalne powodują spore trudności ze zdefiniowaniem pojęcia „hinduizm”.

Różne odłamy hinduizmu wyznaje mniej więcej miliard ludzi, z których zdecydowana większość (mniej więcej dziewięćset dziesięć milionów) mieszka w Indiach i Nepalu.

Święte księgi hinduizmu to *Wedy*. Według hinduistów zostały one spisane przez natchnionych przez Boga ryszich i jako takie bezpośrednio od Niego pochodzą. Większość praktyk religijnych odbywa się w hinduistycznych świątyniach, czyli mandirach. Wielu hinduistów posiada również mandiry w swoich domach. Ważne są także pielgrzymki do świętych miejsc, szczególnie nad świętą rzeką – Gangesem, gdzie hinduiści praktykują rytualną kąpiel. W hinduizmie występuje wiele barwnych i długich świąt.

Hinduizm ma najbogatszy panteon ze wszystkich religii („panteon” to termin odnoszący się do religii politeistycznych; oznacza ogół bóstw). Najważniejszymi bogami w hinduizmie są: Brahma, Wisznu i Śiwa.

Liczni hinduscy bogowie mają dziś większe znaczenie dla wyznawców z prowincji. Wykształceni hindusi w zasadzie są monoteistami, wierzą w jednego najwyższego Boga znanego jako Brahmana Absolut. Przejawia się on za pośrednictwem wielu bogów osobowych stojących niżej w hierarchii.

W Polsce hinduizm jest religią mniejszościową. Liczba wyznawców hinduizmu mogła się powiększyć w ostatnim czasie w związku z przybyciem do naszego kraju wielu imigrantów z Indii. Z hinduizmu wywodzi się wiele innych religii, w tym buddyzm.

BUDDYZM

Buddyzm – religia powstała w Indiach w V wieku przed naszą erą. Jej założycielem był Budda, który głosił, iż człowiek powinien wyrzec się doczesnych pragnień, a także okazywać życzliwość oraz współczucie wobec innych i trwać w radości. Siddhartha Gautama z rodu Śakjów (przyszły Budda) prawdopodobnie żył w latach 580–480 przed Chrystusem. Był szlachcicem z Nepalu. Opuścił ojczyznę, żonę i dziecko, by przez siedem lat poszukiwać prawdy, którą niespodziewanie pojął w jedną noc. Odtąd jako Budda zaczął głosić swoją naukę.

Po śmierci Buddy w ciągu pięciu wieków jego nauki rozprzestrzeniły się z subkontynentu indyjskiego na centralną, południowo-wschodnią i wschodnią Azję, a współcześnie dotarły również na Zachód. W trakcie rozwoju historycznego buddyzmu powstały liczne jego odmiany i szkoły, które zazwyczaj (choć nie zawsze) nawzajem się tolerowały, a nawet wspierały.

Zbiór świętych ksiąg buddyjskich określany jest mianem *Tipitaka*, czyli „trójkosz” lub „trzy kosze”. To tak naprawdę kosz reguł zakonnych, czyli nauk, które wygłosił Budda; kosz zawierający dodatkowe objaśnienia i teksty filozoficzne.

Trudno określić jedną nazwę własną w przypadku świątyni buddyjskiej. Nie są to świątynie rozumiane na sposób europejski. Najczęściej są one integralną częścią klasztoru, z wydzielonym pomieszczeniem, w którym odbywają się wspólne medytacje prowadzone przez mnichów.

Kompleks budynków otoczonych murem, które spełniają funkcje świątyni, klasztoru i miejsca zgromadzeń, nazywany jest wat. Centralną budowlą kompleksu wat jest bot – budynek odgrywający rolę kaplicy (często umieszczany jest tu najważniejszy posąg Buddy). Z religijnego punktu widzenia najistotniejszą częścią całego kompleksu jest stupa – miejsce, w którym przechowuje się relikwie Buddy.

Dziś buddyzm został spopularyzowany na całym świecie. Liczba jego wyznawców wynosi mniej więcej trzysta dziesięć milionów, z czego najwięcej zwolenników mieszka w Korei, Japonii, Indiach, Chinach i Neapolu. Niektóre źródła mówią, że buddystów jest więcej (około trzystu dziewięćdziesięciu milionów). W Polsce buddyzm wyznaje mniej więcej pięć tysięcy osób.